



ואמר רבי יהודה, ואפילו כל זמנא דנפיל איניש בבי מרעיה, ולא יכיל לצלאה, נשמתא אתעברת וסלקא מניה, וכדין לא נהיר רוחא לנפשא, עד דדיינין דיניה דבר נש. ואי דיינין ליה לבר נש לטב, פדין נשמתא אתהדרת לאתרה, ונהירא לכלא. הא בזמנא דקיימא מלה בדינא. ובזמנא דלא קיימא מלה בדינא, תלתין יומין אקדימת נשמתא לכלא, וצולמא אתעבר מניה.

תאנא, בזמנא דדיינין ליה לבר נש לעילא, סלקין לנשמתיה לבי דינא, ודיינין על מימרהא, והיא אסהידת בכלא, ואסהידת בכל רעיוני דבר נש, ובעובדין לא אסהידת, דהא כלהו בספרא כתיבין. וכלהו דיינין ליה לבר נש, בההיא שעתא דדיינין ליה לבר נש לעילא, פדין דחקא דגופא אשתפח, יתיר משאר זמניא.

אי דיינין ליה לטב, פדין ארפין מניה. וזיעא אתבקע על גופא, ונשמתא אהדרת לבתר, ונהירא לכלא. ולא סליק בר נש מבי מרעיה לעלמין, עד דדיינין דיניה לעילא. ואי תימא, הא כמה חייבי עלמא, כמה רשיעי עלמא, קיימין בקיומיהו. אלא, קדשא בריה הוא אשגח בדיניה דבר נש, אף על גב דהשתא לא זכי, והוא חמי דהא לבתר זכי, דאין ליה לטב. או לזמנין דאוליד בר, דיהוי זפאה בעלמא, ועל דא קדשא בריה הוא דאין ליה לטב.

זכר עובדוי ודינוי דקדשא בריה הוא לטב, ובכלא אשגח. כמה דכתיב, (יחזקאל לג) חי אני נאם ה' וגו' אם אחפוץ במות הרשע פי אם בשוב רשע מדרךכו. ובגין דא, כל אינון חייבי עלמא, דקיימין בקיומיהו,

ואמר רבי יהודה, ואפלו כל פעם שנופל איש בבית חליו ולא יכול להתפלל, הנשמה מעברת ועולה ממנו, ואז הרוח לא מאירה לנפש, עד שדנים דינו של האדם. ואם דנים את האיש לטוב, אז הנשמה חוזרת למקומה ומאירה לכל. הרי בזמן שעומד הדבר בדין, ובזמן שלא עומד הדבר בדין, שלשים יום מקדימה הנשמה לכל, והצלם מעבר ממנו.

שנינו, בזמן שדנים את האדם למעלה, מעלים את נשמתו לבית דין ודנים אותה על פי דבריה, והיא מעידה בכל ומעידה בכל רעיונות האדם, ובמעשים לא מעידה, שהרי כלם כתובים בספרים, וכלם דנים את האדם. באותה שעה שדנים את האדם למעלה, אז דחק הגוף נמצא יותר משאר הזמנים.

אם דנים אותו לטובה, אז מרפים ממנו, וזעה נבקעת על הגוף, והנשמה חוזרת אחר כך ומאירה לכל, ולא עולה אדם מבית חליו לעולמים עד שדנים דינו למעלה. ואם תאמר, הרי כמה חייבי עולם, כמה רשעי עולם עומדים בקיומם? אלא הקדוש ברוך הוא משגיח בדין האדם, אף על גב שפצת לא זוכה, והוא רואה שאחר כך יזכה - דן אותו לטובה. או לפעמים שמוליד בן שיהיה צדיק בעולם, ועל זה הקדוש ברוך הוא דן אותו לטובה.

זכר מעשיו ודיניו של הקדוש ברוך הוא לטובה, ומשגיח בהפל, כמו שכתוב (יחזקאל לג) חי אני נאם ה' וגו' אם אחפוץ במות הרשע פי אם בשוב רשע מדרךכו. ובגלל זה כל אותם רשעי העולם שעומדים במקומם, הקדוש



קדשא בריך הוא דאין לון לטב. וליזמנין, דאינון מרעין אשתלימו זמנייהו, מלמשרי תמן. כמה דאת אמר, (דברים כח) וּחְלָאִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים, דַּעֲבָדוּ מְהִימְנוּתָא. דכד שריאן עליה דבר (דף רכו ע"ב) נש, מסתלקי מגיה לבתר דאשלימו זמנייהו, בין לצדיקניא, בין לחייבניא, וכלא אתעבד בדינא פדקאמרן:

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה, אמר רבי יצחק, האי קרא קשיא, דכתיב וירא ישראל, וכתיב ועיני ישראל פכדו מזוקן לא יוכל לראות, אי לא יוכל לראות, מהו וירא ישראל. אלא דחמא ברוח קדשא, אינון בני יוסף, דאינון ירבעם וּחְבִירֵיו. דירבעם עבד תרין עגלי זֶהב, ואמר (מלכים א יב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל. ובגין כך, מי אלה, מאן הוא דזמין למימר אלה אלהיך לטעוון אחרן, ובגין כך וירא ישראל את בני יוסף.

מכאן, דצדיקניא חמאן עובדא למרחוק, וקודשא בריך הוא מעטר לון בעטרא דיליה, מה קדשא בריך הוא חמי למרחוק, כמה דכתיב, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, דקדשא בריך הוא חמא כל עובדין, עד לא יעבד לון, וכלהו אעברו קמיה.

בגוונא דא, כל דרין דעלמא, מסייפי עלמא, עד סייפי עלמא, פלהו אתעתדו וקיימו קמיה עד לא ייתון לעלמא. הדא הוא דכתיב, (ישעיה מא) קורא הדורות מראש, עד לא אתברי עלמא. בגין דכל נשמתין דנחתין לעלמא, עד לא יחתון, פלהו קיימי קמיה דקדשא בריך הוא, בדיוקנא דקיימי בהאי

ברוך הוא דן אותם לטובה. ורפעים אותם החלאים נשלם זמנם מלשרות שם, כמו שנאמר (דברים מב) וּחְלָאִים רָעִים וְנֶאֱמָנִים, שְׁעָשׂוּ אַמוּנָה, שְׁכַשְׁשׁוּרִים עַל הָאָדָם מִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ לְאַחַר שֶׁהִשְׁלִימוּ זְמַנָּם, בֵּין לְצַדִּיקִים, בֵּין לְרָשָׁעִים, וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה בְּדִין, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרַנּוּ.

וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה, אמר רבי יצחק, פסוק זה קשה, שכתוב וירא ישראל, וכתיב ועיני ישראל פכדו מזוקן לא יוכל לראות. אם לא יוכל לראות, אז מה זה וירא ישראל? אלא שראה ברוח הקדש אותם בני יוסף, שהם ירבעם וּחְבִירֵיו, שירבעם עשה שני עגלי זֶהב ואמר (מלכים א יב) אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל. ולכן מי אלה, מי הוא שעתיד לומר אלה אלהיך לעבודה זרה, ולכן וירא ישראל את בני יוסף.

מכאן שצדיקים רואים מעשה למרחוק, והקדוש ברוך הוא מעטר אותם בעטרתו. מה הקדוש ברוך הוא רואה למרחוק, כמו שכתוב (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד, שהקדוש ברוך הוא רואה כל המעשים עד שלא עושים אותם, וכלם עוברים לפניו.

כמו זה כל דורות העולם מסוף העולם ועד סוף העולם, כלם התיצבו ועמדו לפניו עד שלא יבאו לעולם. זהו שכתוב (ישעיה מא) קרא הדורות מראש, עד שלא נברא העולם. משום שכל הנשמות שיודרות לעולם, עד שלא ירדו, כלם עומדים לפני הקדוש ברוך הוא בדמות שעומדים בעולם הזה, ונקראים



עלמא, ואקרון בשמהן, דכתיב, (ישעיה מ) לכלם בשם יקרא.

אוף הכי צדיקניא, קדשא בריה הוא אחמי לון כל דרין דעלמא, עד לא ייתון וישתפחון בעלמא. מנא לן מאדם (דא אדם) דהוה קדמאה, דקדשא בריה הוא אחמי ליה כל אינון דרין עד לא ייתון, כדכתיב, (בראשית ה) זה ספר תולדות (אדם). דתנינן, אחמי ליה, כל אינון דרין דזמינין למיתי לעלמא. וכן למשה, דכתיב, (דברים לד) ויראהו ה' את כל הארץ, דקדשא בריה הוא אחמי ליה כל דרין דעלמא, וכל אינון מנהיגי עלמא, וכל שאר נביאי, עד לא ייתון לעלמא.

אוף הקא, וירא ישראל את בני יוסף, חמא למרחוק, ואזדעזע, ואמר מי אלה. והאי קרא אשלים לתרין סטרין, להאי סטרא, ולהאי סטרא. ועל דא אתיב יוסף ואמר, בני הם אשר נתן לי אלהים בזה. ומנא לן דקדשא בריה הוא אחמי ליה ברוחא דקודשא. דכתיב והנה הראה אתי אלהים גם את זרעך. גם, לאסגאה אינון דנפקין מגיה כדקאמרן:

ויברך את יוסף ויאמר האלהים אשר וגו', בהאי קרא אית לאסתפלא ביה, ויברך את יוסף, דלא אשפחן הכא ברכה דבריה ליה ליוסף אלא לבנוי. אי לבנוי, ויברכם מיבעי ליה, מהו ויברך את יוסף, ולא אשפחן הכא דאתבריה יוסף.

אמר רבי יוסי, את דייקא, כתיב את יוסף, ברכתא דבנוי הוה, וכד אתברכאן בנוי, איהו מתברך. דברכתא דבנוי דבר נש ברכתיה איהי.

בשמות, שכתוב (שם מ) לכלם בשם יקרא.

גם כף הצדיקים, הקדוש ברוך הוא מראה להם כל דורות העולם עד שלא יבאו וימצאו בעולם. מנין לנו? מאדם (הא אדם) שהיה ראשון, שהקדוש ברוך הוא הראה לו כל אותם דורות עד שלא יבאו, ככתוב (בראשית ה) זה ספר תולדות [אדם], ששנינו, הראה לו כל אותם דורות שעתידים לבא לעולם. וכן למשה, שכתוב (דברים לד) ויראהו ה' את כל הארץ, שהקדוש ברוך הוא הראה לו כל דורות העולם וכל אותם מנהיגי העולם וכל שאר הנביאים עד שלא יבאו לעולם.

גם כאן, וירא ישראל את בני יוסף, ראה למרחוק והזדעזע, ואמר מי אלה? ופסוק זה משלים לשני צדדים, לצד זה ולצד זה. ולכן השיב יוסף ואמר, בני הם אשר נתן לי אלהים בזה. ומנין לנו שהראה לו הקדוש ברוך הוא ברוח הקדש? שכתוב והנה הראה אתי אלהים גם את זרעך. גם - לרבות אותם שיצאו ממנו, כפי שאמרנו.

ויברך את יוסף ויאמר האלהים אשר וגו'. בפסוק הזה יש להתבונן בו, ויברך את יוסף, שלא מצאנו כאן ברכה שברך את יוסף, אלא את בנוי. אם לבנוי, אז צריך להיות כתוב ויברכם, אז מה זה ויברך את יוסף, ולא מצאנו כאן שיוסף התברך?

אמר רבי יוסי, דוקא את, כתוב את יוסף, הברכה של בנוי היתה, וכאשר מתברכים בנוי, הוא מתברך. שברכה של בנוי של אדם ברכתו היא.



**אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, אֶת דִּיּוּקָא, דְּבָרִיךְ לְאֵת קַיִמָא, רַזָא (נ"א דְּבָרִית בְּגִין דְּכִיּוֹן דְּאִמַר בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּיָמֵי בְרִיךְ לְהַהוּא אַתְרֵי רִזָא) דְּבָרִית דְּנִטְר יוֹסֵף, וּבְגִין כֶּף אֶקְרִי צַדִּיק, אֶת דִּיוֹסֵף, רַזָא דְּבָרִית דְּקַיִמָא בְּהַדְיָה דִּיוֹסֵף:**

**הַאֲלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכּוּ אָבוֹתַי לְפָנָיו. הַאֲלֹהִים, דָּא רַזָא דְּבָרִית קַדִּישָא, קַיִמָא קַדִּישָא. אָבוֹתַי לְפָנָיו, דִּיּוּקָא לְפָנָיו, דְּאִינוּן קַדְמָאֵי עֲלָאֵי, מְקַמֵי רַזָא דְנָא, אַבְרָהָם וַיְצַחֵק, דְּהָא מְנַהוּן אַתְּזִין וַיִּנְקָא הָהוּא (נ"א מַהוּא) אַתְרֵי.**

**הַאֲלֹהִים הִרְעִיעַ אוֹתִי, מָאֵי טַעְמָא זְמַנָא אַחְרָא הַאֲלֹהִים. אֶלָּא רַזָא עֲלָאָה אִיהוּ, וְהָכָא בְרִיךְ לְהַהוּא אַתְרֵי, בְּרַזָא דְאֱלֹהִים חַיִּים, מְקוֹרָא דְחַיִּי, דְּמַגִּיחַ נְפַקִין בְּרַכָּאֵן. וּבְגִין דָּא אַדְפַּר גְּרַמִּיָה בְּהַאי אַתְרֵי, וְאִמַר, הַאֲלֹהִים הִרְעִיעַ אוֹתִי, בְּגִין דְּכָל בְּרַכָּאֵן דְּנִגְדֵי מְמַקְוֵרָא דְחַיִּי, יַעֲקֹב נָטִיל לֹון. וְכִיּוֹן דְּנָטִיל לֹון אִיהוּ, הַאי אַתְרֵי נָטִיל בְּרַכָּאֵן, וְכָלָא אִיהוּ תַלְיָא (נ"א בְּרַכְוֵרָא) בְּדַבְּוֵרָא. וְעַל דָּא וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף כְּתִיב.**

**בְּגִין כֶּף, בְּכָל אַתְרֵי דְּבְרַכָּאֵן אַצְטְרִיכוּ לְבְרַכָּא, בְּעֵי קַדְשָא בְרִיךְ הוּא לְאַתְבְּרָכָא בְּקַדְמִיתָא, וְלְבַתְרֵי אַתְבְּרִיךְ אַחְרֵינֵי, וְאִי קַדְשָא בְרִיךְ הוּא לָא אַתְבְּרִיךְ בְּקַדְמִיתָא, אִינוּן בְּרַכָּאֵן לָא (דף רכח ע"א) מְתַקְיָמִין.**

**וְאִי תִימָא, הָא יַעֲקֹב דְּבְרַכִּיה אָבוּהָ, וְלָא בְרַכִּיה לְקַדְשָא בְרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא. תָּא חֲזִי, בְּשַׁעְתָּא דְּבְרִיךְ יַצְחָק לְיַעֲקֹב, לָא בְרַכִּיה, עַד דְּבְרִיךְ לְקַדְשָא בְרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא. כִּיּוֹן דְּבְרִיךְ לְקַדְשָא בְרִיךְ הוּא בְּרַכִּיה לְיַעֲקֹב. מְנַיִן לָנוּ? שְׁכַתּוּב (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רָאָה רִיחַ בְּנֵי**

**אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף, דִּוְקָא אֶת, שְׁבַרְךָ אֶת אוֹת הַבְּרִית, סוּד [הַבְּרִית מְשׁוּם שְׁכִיּוֹן שְׁאִמַר בְּנֵי הֵם אֲשֶׁר נָתַן לִי אֱלֹהִים בְּיָמֵי, אִי בְרַךְ לְאוֹתוֹ מְקוּם סוּד] הַבְּרִית שְׁיֹסֵף שְׁמַר, וְלִכְּן נִקְרָא צַדִּיק. אֶת שֶׁל יוֹסֵף, סוּד הַבְּרִית שְׁעוּמַדַּת עִם יוֹסֵף.**

**הַאֲלֹהִים אֲשֶׁר הִתְהַלְכּוּ אָבוֹתַי לְפָנָיו. הַאֲלֹהִים - זֶה סוּד הַבְּרִית הַקְּדוּשָׁה, בְּרִית קַדִּישָׁא. אָבוֹתַי לְפָנָיו - דִּוְקָא לְפָנָיו, שְׁאוֹתָם רְאוּשָׁנִים עֲלִיּוֹנִים מִלְּפָנֵי סוּד שְׁלָנוּ, אַבְרָהָם וַיְצַחֵק, שְׁהָרִי מִהֶם גִּזוֹן וַיּוֹנֵק אוֹתוֹ [מֵאוֹתוֹ] מְקוּם.**

**הַאֲלֹהִים הִרְעִיעַ אוֹתִי, מָה הַטַּעַם פַּעַם אַחְרָת הַאֲלֹהִים? אֶלָּא סוּד עֲלִיּוֹן הוּא, וְכֵּן בְּרַךְ אֶת אוֹתוֹ מְקוּם בְּסוּד שֶׁל אֱלֹהִים חַיִּים, מְקוֹר חַיִּים שְׁמַמְנֵי יוֹצְאוֹת בְּרַכּוֹת, וְלִכְּן הַזְפִּיר עֲצָמוֹ בְּמְקוּם הַזֶּה וְאִמַר הַאֲלֹהִים הִרְעִיעַ אוֹתִי, מְשׁוּם שְׁכָל הַבְּרַכּוֹת שְׁשׁוּפְעוֹת מְמַקְוֵר חַיִּים יַעֲקֹב לְקַח אוֹתָן, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא לְקַח אוֹתָן, מְקוּם זֶה לְקַח בְּרַכּוֹת, וְהַפַּל תְּלוּי [בְּוֵרָה] בְּדַבְּוֵר, וְעַל זֶה וַיְבָרֶךְ אֶת יוֹסֵף כְּתוּב.**

**כִּיּוֹן בְּכָל מְקוּם שְׁצַרִיךְ לְבְרַךְ בְּרַכּוֹת, צַרִיךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַתְבַּרֵךְ בְּהַתְחַלָּה, וְאַחַר כֶּף מִתְבַּרְכִּים הָאַחֲרִים. וְאִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לָא מִתְבַּרֵךְ בְּהַתְחַלָּה, אוֹתָן בְּרַכּוֹת לָא מְתַקְיָמוֹת.**

**וְאִם תֹּאמַר, הָרִי יַעֲקֹב, שְׁבַרְךָ אוֹתוֹ אָבִיו וְלָא בְרַךְ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּהַתְחַלָּה - בָּא רָאָה, בְּשַׁעַת שְׁבַרְךָ יַצְחָק אֶת יַעֲקֹב, לָא בְּרַכּוֹ עַד שְׁבַרְךָ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּהַתְחַלָּה. כִּיּוֹן שְׁבַרְךָ אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּהַתְחַלָּה, הוּא בְּרַךְ אֶת יַעֲקֹב. מְנַיִן לָנוּ? שְׁכַתּוּב (בראשית כז) וַיֹּאמֶר רָאָה רִיחַ בְּנֵי**

**בְּקַדְמִיתָא. כִּיּוֹן דְּבְרִיךְ לְקַדְשָא בְרִיךְ הוּא בְּקַדְמִיתָא, בְּרַכִּיה לְיַעֲקֹב. מְנַא**